

Dezvoltarea competenței de comunicare la orele de limbă italiană prin prisma metodei ludice

Bolduma Veronica

Conceptul de competență de comunicare în limba străină, conform opiniei lui Sorin Cristea (2014: 53) „definește o capacitate lingvistică general-umană care poate fi dezvoltată în diferite contexte specifice, abordabile din perspectivă antropologică, psihologică, pedagogică și sociologică”, care este subordonată unui scop strategic ce vizează formarea inițială și continuă a studentului prin diferite metode și tehnici didactice.

Activitatea ludică contribuie la consolidarea, verificarea și evaluarea cunoștințelor persoanelor supuse procesului de învățare. Această metodă poate fi aplicată la însușirea tuturor componentelor limbii străine: fonetică, gramatică, lexic. Poate fi folosită începând cu nivelul incipient până la cel avansat, implicând persoane de orice vârstă. Dezvoltarea competențelor comunicative prin prisma metodei ludice contribuie foarte mult la îmbunătățirea învățării creative.

O limbă străină se învață mult mai bine dacă este exercitată într-un context real și nu în unul artificial. Fiind puși în situația de a utiliza metoda ludică într-un context școlar/academic, deci în situații de învățare ghidată, este oportun să recurgem la practici didactice ca cea de simulare pentru a crea în acest mediu condiții de uz real al limbii străine.

Pentru a reduce la minimum partea artificială a acestei practici didactice, profesorul trebuie să organizeze simulări implicând studenții pentru a le transfera atenția de la aspectul formal la cel al conținutului. În acest context cea mai pertinentă este metoda ludică (Debetto et al 1996, 33).

Cea mai bună formă de activare a studentului folosind la ore metoda ludică este jocul didactic. El face plăcută o activitate care poate fi dificil de realizat creând o atmosferă plăcută și distractivă. Produce simultan actul comunicativ în interacțiunea dintre interlocutori. Acționează în mod puternic asupra motivării spre a comunica, permite experimentarea propriilor abilități fără consecința de a nu fi înțeles sau a nu înțelege.

Pedagogia modernă recunoaște în joc un moment central în dezvoltarea cognitivă a studentului și îi atribuie un rol important în activitatea educativă globală cât și a disciplinelor în particular. Cel mai des utilizate în procesul dezvoltării competențelor comunicative la orele de limbă italiană sunt jocurile de rol, dramatizarea și mimul.

Un joc de rol este o etapă de formare în care studentul, poate ajutat de unul sau doi colegi, stabilește un scenariu în care participanților le sunt atribuite diferite roluri și în care aceste roluri se regăsesc în situațiile care vor fi întâlnite de participanți .

Jocul oferă oportunitatea de a juca diferite roluri alese pentru a reprezenta roluri efective întâlnite în situația dată.

Un rezultat important este că participanții au oportunitatea de a vedea situația din alte perspective decât acelea pe care le-ar avea în realitate. Această oportunitate are ca rezultat o mai mare sensibilitate față de experiențele altor studenți aflați la lecția de limba italiană

Sesiunea de follow up care urmează jocului oferă oportunitatea de a analiza o parte din dinamica socială care s-a desfășurat. Această obiectivitate este accesibilă atât celor care își asumă roluri într-o sesiune de joc de rol, cât și celor care sunt observatori ai sesiunii de joc de rol.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

Există trei etape ale unei sesiuni standard de joc de rol: pregătirea, jocul, discuția.

Pregătirea jocului:

În etapa de pregătire, rolul cel mai important îi revine profesorului: descrierea scenariului și atribuirea de roluri participanților. O componentă opțională a etapei de pregătire este acordarea de timp actorilor principali pentru a se întruni și a schița intriga generală a jocului lor. O altă opțiune este aceea de a scrie pe o pagină o descriere a scenariului care va fi jucat de participanți. O descriere poate include principalele obiective și preocupări ale persoanei care joacă acel rol, eventual poate unele dialoguri-cheie sau o declarație care să fie citită de persoana care interpretează rolul. Alternativ, ar putea fi util ca persoanele care joacă rolurile să fie spontane și să își gândească independent jocul .

Etapă jocului:

A doua etapă este aceea în care participanții la formare își joacă rolurile, iar piesa este interpretată. Dacă piesa devine prea lungă, profesorul poate da actorilor un avertisment de un minut sau două și apoi poate încheia jocul, dar, în cazul în care jocul ar putea fi prea scurt, profesorul trebuie să încurajeze actorii să-și îmbogățească jocul, să adauge discursuri, un monolog și acțiuni care să le facă piesa mai bogată.

Follow up:

Această sesiune este importantă pentru că acum participanții la formare discută despre ceea ce s-a întâmplat. Ei pot să interpeleze actorii individuali pentru a-i întreba de ce au avut o anumită poziție, de ce au spus ceva anume sau de ce au întreprins o anumită acțiune. Explicațiile și discuțiile rezultate sunt importante pentru ca participanții să înțeleagă mai bine dinamica socială asociată cu o anumită situație.

În unele sesiuni de joc de rol situația se poate înfierbânta (furie, exasperare, dezacord), mai ales dacă unii actori iau jocul prea în serios și adoptă poziții radicale. Discuțiile din sesiunea de follow up oferă profesorului o deschidere pentru a „răci” puțin grupul și pentru a explica faptul că înfierbântarea a fost generată de structura situației și nu de încăpățânarea (sau răutatea) persoanelor care au jucat rolurile. Înfierbântarea atmosferei nu este un lucru rău și de evitat; ea reprezintă oportunitatea de a revela natura unor situații și de a încuraja participanții să fie sensibili la diferite premise, valori, scopuri și poziții care pot fi asumate de diferite persoane pe teren.

Dramatizarea ca tehnică a metodei ludice poate fi folosită pentru a dezvolta atât deprinderi productive, cât și receptive și poate fi utilizată cu succes în stăpânirea sistemelor de limbă. În ceea ce privește deprinderile de limbă, principala lor valoare constă în învățarea vorbirii și receptării mesajului ascultat. Wessels spune că „drama în educație utilizează aceleași instrumente care sunt folosite de către actori în teatru. În mod particular, ea folosește improvizația și pantomima. Dar în timp ce la teatru totul este aranjat pentru beneficiul spectatorului, în sala de clasă totul este pus la cale pentru câștigul elevilor” (1987: 137). Dramatizarea ajută studenții în multe domenii. Iată câteva: dezvoltă conștientizarea folosirii limbii în diferite medii și situații, clădește încrederea în sine, creativitatea, spontaneitatea, improvizația și implicarea emoțiilor participanților. Utilizarea dramei în cadrul orelor de limbă italiană contribuie la natura comunicării ca mijloc de consolidare și stimulare. Participanții care își asumă diverse roluri în variate contexte sunt puternic motivați să vorbească/scrie, iar ascultătorul/cititorul să asculte. Scopul comunicării poate fi exprimat de dramă într-o varietate de situații, de exemplu anunțuri, scuze, rugăminți, felicitare raportare, comandă, promisiune, mulțumire, întâmpinare etc. În timp ce studenții care folosesc metode de dramă devin angajați în aceste activități, ei nu percep limba ca fiind artificială, ci o folosesc în situații similare cu cele din viața reală. În loc să învețe limba străină în mod conștient, limba este

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

achiziționată în mod involuntar. În plus, studenții care practică limba în situații pline de înțeles, similare cu cele din existența cotidiană, vor găsi mai ușoară folosirea ei în situații din viața reală (4). Drama este un instrument util în predarea pronunției, ritmului, și intonației. Mai mult, drama poate include, printre altele, poezii ritmate, frământări de limbă greu de pronunțat, iar avantajele constau în faptul că acestea pot fi cu ușurință legate de mișcarea corpului și exprimarea emoțiilor.

O altă tehnică dramatică destul de captivantă este **mimul**. Obiectivul principal al acestei tehnici este înțelegerea și descrierea unui comportament gestual. Ea subliniază rolul pe care elementele nonverbale le pot avea în comunicare. Mimul se poate desfășura *individual* sau *pe grupe*.

Mimul individual

Într-o primă etapă, studenților li se propune o listă de cuvinte, din care fiecăruia i se atribuie un cuvânt, pe care va trebui să-l „traducă” gestual, adică să-l interpreteze doar prin gesturi imitative sau simbolice. Iată, de exemplu, o astfel de listă de cuvinte propusă de J. M. Caré și Fr. Debyser (1978 : 85), listă tradusă în italiană care, după cum se poate observa, cuprinde cuvinte foarte diferite unele de altele:

La stazione	La lana	forte	La signora	L'ucello
Il coltello	scrivere	Il freddo	Scusami	dodici
rimanere	arrivederci	niente	nevicare	nero
abbastanza	bene	caldo	Marzo	tu

Treptat, se poate trece de la mimarea cuvintelor la mimarea unor acțiuni. Astfel, studenților li se cere să mimeze diverse acțiuni în fața colegilor, aceștia trebuind să ghicească despre ce acțiune este vorba, cu ajutorul întrebărilor închise (întrebări la care nu se poate răspunde decât prin „da” sau „nu”). Lor li se poate cere să mimeze, după cum sugerează Fr. Weiss: să citească un ziar, o carte, un afiș; să se uite la un meci de fotbal (de tenis, de box) la televizor; să joace șah, domino; să cânte la un instrument muzical: la chitară, la pian, la vioară, la clarinet, la violoncel, la acordeon etc.; să conducă o mașină, o motocicletă;

Studenților li se mai poate cere să mimeze diferite gesturi și acțiuni din viața cotidiană: acasă: a se scula, a se spăla, a face patul, a spăla vasele, a pune masa; la școală: a pune întrebări, a copia de pe tablă, a vorbi cu colegii; pe stradă: a cere indicații privind o adresă; la restaurant: a comanda ceva de mâncare; la magazin: a cumpăra haine, încălțăminte etc.

Într-o altă variantă, clasa se împarte în două grupe, apoi se pregătesc foi de hârtie pe care profesorul notează diverse acțiuni ce ar putea fi mimate de către studenți. Pe rând, un student din fiecare grupă alege una dintre aceste foi și cere unui student din cealaltă grupă să mimeze acțiunea notată pe foaie. De exemplu: „Ana, cum mimezi că e târziu și dorești să mergi la culcare?” Studentul desemnat trebuie să mimeze acțiunea și primește un punct pentru echipa sa. Grupul care a propus acțiunea decide dacă aceasta a fost bine mimată. Li s-ar mai putea propune să mimeze: să liniștească un copil care plânge; să învețe pe cineva mersul pe bicicletă; să indice cuiva drumul până la gară / la aeroport; să povestească o întâmplare amuzantă etc.

Mimul pe grupe

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

La un nivel mai avansat, în loc să mimeze individual diverse acțiuni, aceștia se împart pe grupe (de patru sau șase) și li se cere să pregătească un scenariu de scheci pe care îl vor mima în fața celorlalte grupe. Exemple: o scenă de despărțire pe peronul unei gări; o operație chirurgicală; o vizită la un muzeu; o plimbare cu mașina; o excursie la munte etc.

Fiecare grupă prezintă scheciul mimat în fața celorlalte grupe, studenții din aceste grupe trebuind să ghicească și să descrie diferitele secvențe ale scheciului. Pentru ca această activitate să fie mai competitivă, profesorul poate atribui puncte fiecărei prezentări.

În centrul abordării comunicative a tehnicilor dramatice analizate mai sus se află *ideea de comunicare*: studentul trebuie să învețe să comunice în limba străină pe care o învață și deci să dobândească progresiv o *competență de comunicare* în această limbă.

Bibliografie

1. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/51_56_Compententa%20de%20comunicare%20in%20limbi%20straine.pdf

2. Gabriella Debetto, Paola Ellero, Sviluppo delle abilita integrate, modulo n.14, Liguria 1996

3. Wessels, Ch. Drama. Oxford: Oxford University Press, 1987

4. <http://eotvos.nyf.hu/huro/doc/tehetsegprogram-angol-ro.pdf>

5. Caré, Jean Marc, Debyser, Francis, Jeu, langage et créativité (Les jeux dans la classe de français), Librairies Hachette et Larousse, 1978

6. Iolanda Sterpu, Tehnici dramatice în ptedarea limbii române ca limbă străină, AUI. secțiunea III e, Lingvistică, tomul LV, 2009, pag.161-162